

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG
AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyéni tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Helyközi telefon 15. sz. egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGHPÁL
LAPTULAJDÓSNOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hona a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Köziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szö 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kitéring 10,489. szám

Az alkoholról.

A nemzedékeket pusztító betegségek, országok népét megtizedelő nagy járványok nem szerepeltek még költők verseiben s aligha akad vagy fog akadni poéta, ki dicsőítő ódát zengene valami gyilkos epidémiához. Az alkoholos italoknak, bornak, abszinthnak minden korban akadtak költői, a római klasszikusoktól a mai napi modern költőkig. Pedig nem egészen bizonyos, hogy a még névre is rettenetes pestis, a hajdan dög-halálnak mondott szörnyű betegség pusztított-e el annyi embert, méltelyezett-e meg annyi nemzedéket, mint az arany színben ragyogó, vagy gyöngyöző, költők által nemesnek mondott ital? A nagy tömeg általában minden, az ő fogalomkörétől távoleső új felfogásra szereti azt mondani:

— A multban is ezt meg azt tették apáink, mégis megélték.

A tömegnek is igaza van, annyiban van igaza, mert nem ismeri a statisztikát, sőt a régebbi multból nincs is statisztikánk. Épen amennyire nem tudjuk, hogy abban az időben, mikor még a kastélyokra is öklömnyi ablakokat építettek, hány nemzedéket pusztított ki tüdővész által a várak, kastélyok és udvarházak nedvessége, mert abban az időben atoknak minősítették, ha egész családok haltak ki. Így az alkohol hatását sem vehette észre senki, annyi embert pusztított ki a folytonos harc, villongás, hogy észre sem vették az ital pusztító munkáját. Ma ellenben, amióta a statisztika minden élő és holt ember körülményeit följegyzí és egymás mellé állítja, a vegyelemzés pedig italainkat részeire bontja és megvizsgálja, a valóság adataival szemben szinte gyerekesse válik a multak emlegetése. Minden csepp alkohol ugyanannyi csepp méreg sem árt, úgy nem mondhatjuk sem a borra, sem semmiféle alkoholfélére, hogy „jót tesz” az embernek, ha mindjárt kicsiny mennyiségben is fogyasztja az ember.

Az angolok és németek évtizedek óta gyűjtik az adatokat az alkohol pusztítását illetőleg. Ebből megállapítható, anélkül, hogy a részletekbe belemennénk, hogy az összes fertőző és járványos betegségek áldozatainak majdnem 75 százaléka alkoholista, ha nem is részeges, de alkohollal élő ember. Az egy éven alul elhalt gyermekek szü-

lei átlag 80 százalékban alkoholisták. A nehézkes, tüdővész, görvélykóros gyermekek 90 százalékának szülei vagy nagyszülei alkoholisták. Az ipari balesetknél az áldozatok 65 százaléka alkoholista, huszonöt százaléka pedig, ha nem is mondható erős alkoholistának, de naponkint iszik alkoholt. Ugyancsak megállapítható a bűnösökre nézve is az alkohol hatása. Angliában 1908-ban a férfi bűnösök 71 százaléka, a női bűnösök 95 százaléka alkoholista volt.

A legintelligensebb közönségben is él az a hit, hogy például az ó-borok, vörös ó-borok erősítenek, táplálnak, a sör hizlal, a pezsgő jót tesz a betegnek stb. Ez mind egyszerű mese. Nemrégiben egy orvosi szaklapban jelent meg a vegyelemzése az alkoholos italoknak és ebből világosan megállapítható, hogy egy pár éves jófajta rizling bor literében 10 fillérszerű táperő van, a rajnai, tokaji borokéban 6—8 fillérszerű, a francia pezsgő litere 5—6 fillér táperőnek felel meg. Egy liter sör 2—3 fillérszerű táperőnek kévisel. Ezzel szemben ugyanennyi minőségű méz táperőke 60—80 fillér, a tejé 10—16 fillér, ami annyit jelent, hogy a fogalmunkban fejedelmi italként szereplő aszu meg pezsgő szervezetünkre való erősítő hatásában meg sem közelíti a tejet, a mézet, a csokoládét. Persze pillanatnyi hatásában a szelid tej nem idézi elő a jókedvet, a mámort, mint az aranyos csillogású bor, a gyöngyöző pezsgő. És míg a törvény keményen üldözi a borhamisítót, addig csak simogatja a tejet mérgező bűnöst.

Ma már világszerte megindult a harc az alkohol ellen. Amerikában csak a külföldi munkást kell védeni az alkohol ördöge ellen és a külföldiek védelmére is megtették, hogy valósággal üldözik az alkohol ivásra alkalmas adó tanyákat. Minálunk még dédelgetett kedvenc az alkohol, kocsmát kocsmára szabad nyitni, a kocsmákat késő éjjeli órákig szabad nyitva tartani, sőt az ünnep örömeire a zárórát meg is hosszabbítják. Pálinkát mér a kocsmároson kívül egy csomó trafikos, szatócs, vidéken még a patikárius is. Jóformán az állam szárnyai alatt mérgeznek meg egész nemzedékeket.

A kolera hírére plakátok hirdetik, hogy az alkohol kész veszedelem, de tíz annyi plakát

hirdette a különféle pálinkát, mint koleraellenes óvszert és senki arra nem gondolt, hogy a kocsmákat kellene a kora esti órákban bezárni és a szatócsboltokban betiltani a pálinka kimérését.

Ebben az országban még nagy idő kell ahhoz, míg a köztudatba átmegy, hogy a bor, sör, pálinka sokkal veszedelmesebb járvány, mint a kolera és pestis.

— **Új rendelet.** A belügyminiszterium az „Alfa” értesülése szerint, az utleveleket kiállító hatóságoknak új rendeletet küldött, mely a következőkről szól: Minthogy a multban az utlevelek kiadása körül visszaélések fordultak elő, amennyiben a kivándorlók utleveleit nem arra a kikötőre érvényesítették, melyet a kivándorló bemondott, hanem más kikötőre, melyen át a tengeri utazás Amerikába sokkal több időt igénybe, a belügyminiszterium utal az utlevél törvény 24. szakaszára, mely parancsolólag előírja, hogy az utlevelben ama kikötő jelölendő meg, melyet a kivándorló kíván. Az új rendelet egyúttal figyelmeztet arra is, hogy az említett szakasz szerint „az utlevelet kérelmező kivándorló mindig megkeresendő, mily irányban akarja az országot elhagyni és az utlevelben a kivándorló által megjelölt utirány irandó.” A költőködési szabadság e törvénybiztosította keléke minden esetben, kivétel nélkül, szem előtt tartandó és az ez ellen vétőket felegymileg meg fogják büntetni.

Dr Nagy György védő beszéde

Az ellene király sértés miatt indított bűnügyben.

(Elmondotta a budapesti törvényszék előtt 1910. évi október hó 28-ikán.)

— Gyorsírói feljegyzés alapján. —

Tekintetes Törvényszék!

Mindenekelőtt a leghatározottabban visszautasítom a vád hivatalos képviselőjének azt a meggyanúsítást, hogy én a büntetés alól ki akarnék bujni. Az ügyésznek hivatalból kell tudomása legyen arról, hogy nekem egy sor írásomba került volna a megkegyelmezés, az ellenem indított bűnvádi eljárás törlése s ma nem lett volna az ügyész abban a helyzetben, hogy hatósági hatáskörének védelme alatt engem gyanúsítani merészeljen.

A mi az ügyésznek azt az állítását illeti, hogy „rovott multam” miatt súlyosan büntettessem, kijelentem, hogy az ügyész még csak nem is álmodott becsületesebb emberről, mint a milyen én vagyok. Voltam kétszer

büntetve. Egyszer azért egy napi államfogházra, mert a képviselőválasztáskor egy rugdalódzó szolgabíró emberségre tanítottam; a másik alkalommal becsületsértésért 50 korona pénzbüntetésre, mert egy szabadelvűpárti elnökről szivem szerint megmondtam a magam véleményét. Ma is vállalnám mind a két büncselekményemet. Hasonló helyzetben ma is úgy cselekedném s ma sem engedném, hogy valaki jogaimban megtorlatlanul haborgatni merészkedjen.

A mi az ellenem most emelt vádra vonatkozik: soha nem tagadtam, hogy a vádiratban megjelölt kifejezéseket és állításokat tényleg mondtam. Hiszen magam kértem a törvényszékől, hogy a tanukihallgatást mellőzze, mert lealázónak tartanám magamra nézve azt a feltevést, hogy egyetlen egyigémet is megmásitanám, egyetlen egy szavamat is visszavonnám.

A mit a budapesti egyetemi és főiskolai ifjuság által 1910. év január hó 24-ik napján tartott gyűlésen a belvárosi Sas-kör nagytermében mondtam, azt igaz meggyőződésből, belső lelki szükségéből mondtam; annak minden szaváért helyt állok, annak minden állítását most utólagosan is — háromnegyed évi komoly, higgadt mérlegelés után — fenntartom.

En mióta gondolkozni és itélni tudok, mindig a közársasági államformának voltam és vagyok híve. A nagykorúvá lett nemzetekhez, az önjogi férfiakhoz egyedül ez az államforma méltó, melyben a nemzet saját maga irányítja sorsát. Mint republikánus, a király személye iránt csak azzal a kötelei tisztelettel viseltetem, melyet a büntető törvény minden magyar állampolgár kötelességévé tesz. Többel nem! Ezzel a tisztelettel az alkotmányos királynak tartozom s viszont a király köteles a nemzet jogait, alkotmányát, törvényét féltő tiszteletben tartani, az egyéni és nemzeti szabadságnak koronás őre lenni.

Ha történelmi időkben összeütközik a nemzet akarata az uralkodó elhatározásával, akkor minden igaz becsületes állampolgárnak a nemzet táborában van a helye s e táborban kell megvívja nemzete szent jogait, ha lehet a békés, a vérelnküli, de ha kell a véres szabadságharcot is. Erre tanított meg engem a történelem, ezt tanultam meg nemzetünk glóriás nagyjainak: Rákóczinak, Kossuth Lajosnak hódító példájából. —

E nemzetnek mindig kell, hogy legyenek férfiai, a kik szenvedés, áldozatok árán is szikla szilárdan megállanak a nemzet jogainak védelmében s a nemzet haragjának, panasznának kifejezést mernek adni. Ha egyéb talentummal nem is ruházott fel a teremő ur Isten, de arra adott elég bátorságot, hogy mindig és mindenütt szószólója legyek ennek a szegény, szerencsétlen, annyiszor

kifosztott, annyi sebből vérző magyar nemzetnek s felemeljem tiltakozó szavamat akkor is, ha az igaz mondásért a mindennapi kegyér elvesztésének gondja fenyegetne, ha a világosság követeléséért még a börtön homálya is várna reám. —

Egyről meg lehet győződve a tek. törvényszék, hogy abban az esetben, ha elítélne engem, a büntetés nem fog szívembe félelmet oltani s az egykor megnyíló börtön ajtaján még dacosabb elhatározással, sőt még edzettebb lélekkel, még elszántabb akaratral fogok kilépni.

Most az ellenem indított bűnügyben nem érzem magam bűnösnek. Nem vagyok büntethető. Védekezésem az első kihallgatásom óta ketős irányu volt.

Az elsőre nézve előadom, hogy az a büntetőjogi Gotterhalte, melyet az ügyész itt most elzengett...

Szepesi elnök: Figyelmeztetem a vádlottat, hogy a kir. ügyész urat ne sértse. A most elhangzott sértésért pedig rendre utasiton.

Dr Nagy György: Az előzői figyelmeztetést tudomásul veszem. Nem csoda, hogyha a jogos indulat elragad, mikor a magyar állam pénzén fizetett magyar államhivatalnokot látok az osztrák császár hivatalos szolgálatában.

Szepesi elnök: Ismételtlen figyelmeztetem a vádlottat, mert ha a kir. ügyész ur sértettségét folytatja, kénytelen leszek a szót elvonnai s ezzel saját magát fosztja meg a védelem lehetőségétől.

(Vége köv.)

Belüsoros jegyzéke

azon családoknak, amelyekre a Széki gróf Teleki nemzetség marosvásárhelyi levéltárában 1711—1867. évig hiteles leszármazási adatok őriztetnek. Összegejtötte: ifj. Blás István levéltáros.

(Folytatás.)

Macskássy szentmártonmacskási s tinkovai, Madarász, Magner, Magyarai, Magyarósi asszonynépi, Májai, Májai májai, Makó, Maksay vizszentgyörgyi, Mara felsőszálláspataki, Marillay, Márkos, Márkos székesi, Márkos sepsiszentiványi, Maróthy bethfalvi, Mártonffy, Máté, Máté hodósi, Mátis hatolykai, Máthé, Máthó náznánfalvi, Mátéfi, Mátyás, Mátyási, Mátyási iszlai, Mátyus, Matolcsi, Matolcsi nagyenyedi, Mauks, Maurer úrmósi, Maxay nyárádtői, Medve dálnoki, Medve mezőmadarai, Melánkovits, Méra hétbükki, Mészáros, Mészáros báró, Mészáros krasznai, Mészáros magyarderzsei, Mezei hosszumezei, Mihácz altorjai, Mihály, Mihócsa magyarfülpösi, Mikes zabolai gróf és nemes, Miklós dálnoki, Miklósi, Miklósi zénni, Mikó, Mikó hidvégi gróf és nemes, Mikola szamosfalvi Miksa, Miriszlay, Miske magyar-cesztvei, Mohai marosgezsei, Molnár, Mosel, Muzsnai muzsnai és szászfülpösi.

Nagy, Nagy ákosi, Nagy bedei, Nagy bihari, Nagy borsai, Nagy buzaházi, Nagy csikfalvi, Nagy dancsházi, Nagy dobokai, Nagy felfalvi, Nagy gálfalvi, Nagy göcsi, Nagy hatolykai, Nagy iszlai, Nagy kaáli, Nagy kászoni, Nagy kémeri, Nagy kovásznai, Nagy kövendí, Nagy menyői, Nagy ormányi, Nagy petki, Nagy szilágyfőkereszturi, Nagy szodorai, Nagy szőkefalvi, Nagy tasnádi, Nagy tiszabecsi, Nagy vadadi,

Nagy alias Borsai veresegyházi, Nagy alias Ósi fogarasi, Nagy alias Székely szárazajtai, Nagy alias Tarpai váradi, Nagyszegi alias Luka kolozsvári, Naláczy naláci báró és nemes, Naményi pókai, Náduvari kisklodi, nádudvari nádudvari, Nánási kölpényi, Nápolyi, Náprádi, Nábrádi fülpösi, Nánási, Nemes, Nemes hidvégi gróf és nemes, Nemes luczai, Nemes mezőbándi, Nemes szent-istváni, Néb kalotaszentkirályi, Némethi, Nikolasi bányai, Nováczy, Nováczy bükkösi, Nyakazó, Nyakó magyarigeni, Nyárády, Nyárády toldalagi, Nyári, Nyikodi, Nyiri, Nyirő alias Czente vagy Borbély, Nyujtói.

Okmár diódi, Okmár érsekújvári, Oláh kolozsi, Orbán, Orbán lengyel-falvi báró és nemes, Orbán mákodi, Orbók, Oroszi, Ostman de Leye báró, Osváth, Osváth vadasi, Ozdi, Ozdi szentrontási, Ölyvedi, Ördög, Ördögh nagykesküllői, Ósi alias Nagy fogarasi.

Paczolay szentbenedeki, Pakó, Pál uzoni, Palatka, Palatka palatka, Pálfi, Pálffy péterlaki, Pálffy, Pálffy gagyai, Pálffy tarcsafalvi, Palkó, Pap, Pap fabiai, Pap nagysztrai, Pap remetei, Pap alias Simán, Pápai, Pápai baczkamadarasi, Pápai hosszuaszi, Pápai mezőcsavási, Pápai-Páriz, Papolczi bükkösi, Pappai, Pándi pándi, Pásztai, Pásztóhy nagyváradi, Patai köbölkutai, Pataki, Pataki dősfalvi, Pataki magyarköblösi, Pataki sáropataki, Patkós, Patonay, Pécsi, Péchy, Péchy érsemlyeni, Péchy kolozsvári, Péchy péchufalusi, Péchy szászfüfalusi, Péczeli póczeli, Pekry pekrovainai, Pelsöczy, Péntek jobbagytelki, Peres, Peressényi ilyei, Perényi báró, Perlaki, Perlaki borsai, Persa, Péter, Péter beői, Péter váradgyai, Petki dersi és királyhalmi gróf és nemes, Petri, Petrichevich-Horváth id. Horváth, Pető, Pető káposztásszentmiklósi, Pogány, Pogány csebi, Pogány nagyklopotivai, Pókai, Pongrácz, Pongrácz nagymihályi, Pongrácz szentmiklósi és óvári, Pósalaki, Poson alias Posoni nagyernyei, Pótsa hatolykai, Prensits, Puskás, Püskök.

Radák, Radák magyarbényei báró és nemes, Raffaj árkosi, Ramócsa, Rác, Rác galgói, Rác tömösvári, Rátz, Rádai, Rákosi rákosi, Rápolti réti, Rátoni rátoni, Rátonyi, Rettegi, Rettegi kisbudaki, Rettegi alias Székely vágási, Reviczky, Récsei, Récsei recsei, Réti, Révay révai báró, Rhédey kishédei gróf, Ribiczei, Ribiczei ribiczei, Riedt báró, Rosnyay marosjárjai, Róth királyfalvi, Rozgonyi, Rozgoványi, Rudnyánszky báró.

Salati, Salánki nagyenyedi, Saltorius, Samarjai, Sarádi nagylaki, Sarmasági kövesdi, Sarmasági medeséri Sáfár, Sáfár radnótféji, Sámsondi Sándor, Sándor agyagfalvi, Sándor buzaházi, Sándor csikszentdomokosi, Sándor csikszentmihályi, Sándor taplóczi, Sárközi, Sárközi dobokai, Sárközi losárdi, Sárosi, Sárosi kissárosi, Sárosi pókai, Sárosi szentlászlói, Sárpatoki, Sárpatoki alias Keresztes várhegyi gróf, Sárvári, Schilling, Sebe vargyasi, Sebesi, Sebestyén anyalosí, Seprődi, Sepsí, Seres, Serédi, Simán alias Pap, Simén mikházi, Simén sárdi, Siménfalvi, Simon, Simon dősfalvi, Simon kaáli, Simon szárhegyi, Simonfy marosvásárhelyi, Sinka, Sinka makfalvi, Sipos, Sipós ehedi, Solnay kissárosi, Solyom, Somai, Somkádi, Somkereki, Som-

bori, Sombori magyarnagysombori, Sombory marosvásárhelyi, Sombory dősfalvi, Somlyai, Somlyai maros-koppándi, Somlyai ródi, Somodi, Somogyi, Sós, Soós, Soós ocskai, Stall, Suba gegesi, Sughó hazsui, Suki felsőmagyarzsuiki. (Vége köv.)

— **Elvi jelentőségű ítélet.** A királyi Kuria III. büntető tanácsa elvi jelentőségű ítéletet hozott egy sikasztási ügyben. Az ügy előzményei a következők: Bleich Ignác nyiregyházi bíröndkésztő 1908. évben a Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület szabolesmegeyi osztályától 747 korona értékű, bíröndgyártáshoz szükséges nyersárut kapott és ennek tulajdonjogát az egyesület magának föntartotta. Bleich feldolgozta a nyersanyagot és a bíröndöket eladta a nélkül, hogy az egyesületnek visszafizelte volna az arukban kapott kölcsönt. A Tulipánszövetség sikasztás miatt jelentette fel a bíröndkésztőt, akit a nyiregyházi törvényszék egy hónapi fogházra ítelt. A debreceni tábla helybenhagyta ezt az ítéletet. A kir. Kuria most megsemmisítette az alsófoku bíróságok ítéletét és a vádlottat felfüggette. Indokolásában a Kuria kimondta, hogy a vádlott és a sértett közt létrejött jogügylet nem felel meg a tulajdonjog föntartásával kötött adásvételi jogügyletnek azért, mert az ilyen jogügylet lényeges feltétele a vételár kifizetéséig tartó elidegenítési tilalom. A sértett ebben az esetben kifejezetten megengedte a vádlottnak, hogy az anyagokat feldolgozza és a feldolgozás után a kész árut eladja. Ezek szerint tehát nem tekinthető ez az üzlet bizományi ügyletnek, hanem egyszerű elszámolási kötelezettségnek. Ezen az alapon a bíróság a vádlottat felfüggette.

Felhívás

Udvarhelyvármegye méhészegyesületének tagjaihoz.

Hazánk méhészeinek általánosan megnyilvánult nézete szerint, a méhészkedésre jelenleg Erdély bércei vidéke és flórája kedvező. A nagy Alföld mézélő növényeit kipusztította a gőzeke s a sikeres méhtenyésztés egyedüli feltételét: a mézélő virágok tenyésztését az ország legtöbb vidékén károsan befolyásolta az előrenyomuló modern gazdálkodási rendszer. A mezőgazdasági civilizációnak lassu tőrfoglalása révén áll még nálunk fenn a mézélő növények tenyésztése s epen ezért néznek a magyar méhésztársak bizonyos irigy szemekkel reánk — de jöhet idő és pedig nem sokára, mikor a mezőgazdasági kultúra itt is könyörtelen helytbe sodorja a vármegye méhtenyésztését. Mentésíthetnek aggodalmunkat a közsegeinket körül gazdag és nagy kiterjedésű erdőségek, melyek önmagunkban is biztos sikerét nyújtják a haszon méhtenyésztésnek, főleg ha az erdőkben nagy számban található a hársfák fajai, azonban a termelési üzem rendszeresítése folyton, az erdészeti kultúra ezen egyetlen mézélő fánkat is szorgosan irtja erdeinkből s közeleg az idő, mikor az erdőségek közelében létesítet méhtelepek hozama meddő marad.

Tervszerűen kell tehát előkészülnünk a mostoha viszonyokat ígérő

jövendőre, nehogy váratlanul lépjen meg a mezőgazdaság kultur haladása által teremtett helyzet, mert mindannyian tudjuk, hogy a kultúra ha egyik oldalon terem — másikon kénye-kedve szerint ront, különösen ha nem áll ellent az érdek csoportosulás, vagy az ember előre látó számítása. A méhtenyésztés fentartása és fejlesztése, az éghajlat kedvező vagy kedvezőtlen volta mellett a vidék mézélő virányában gyökerezik s ennek ápolása és létbiztosítása képezzé mindnyájunk közös feladatát.

Kérjük a méhészegyesület tagjait, s vármegyénk méhészkedő közönségét, sziveskedjenek az erdőkben található fiatal hársfa csemetéket a község közelebe és határára betelepíteni. Telepíteni lehet összel és tavasszal gyökeres csemeték ültetése és dugványozás által — utóbbi esetben hüvelykujnyi vastag hársfa vesszők alkalmazandók — gondos öntözéssel. Hassanak oda a tagok, hogy a hol a köztemetők rendes kezelettel nincsenek ellátva, a hitközségek akácfal ültetvényekből előkerítést neveljenek fel. Tegyenek előterjesztést a községi képviselőtestületnél a vízmosásos helyek és oldaloknak akácfával való beültetése, illetőleg kikövése érdekében. A szükséges akácfá csemeték a kirendeltség vagy az Erdőfelügyelőség útján egykor bélyeggel ellátott kérvénnyel már most kérelmezhetők a földmivelésügyi miniszteriumtól. Fokozottabb mértékben karolják fel a gyümölcsfa termelést, mely virágzatával a melcsaládok fejlődését a kora tavaszi időben biztosítja, de a mely jövedelmezőségét révén, nélkülözhetetlen ága a mezőgazdaságnak dugványozás és gyökeres sarjak által szaporíthatók: az egres, ribizke, málna és mogyoró, az első himport adó cserjefélék. Mindezeket folyó évi december 1-ig lehet a fenti módon akár közvetlenül kérelmezni, személyesen vagy a gazdakör útján.

A takarmánynövények termesztésére főleg a pillangós virágzatokra a baltacimre legyenek gondos figyelemmel. Buzdítsák a gazdaközönséget, e szerény igényű takarmány termesztésére annál is inkább, mert a megcsappant állatállomány számának fokozása a nagyobb mérvű takarmány termelést feltételezi. Községi gazdakörökben tegyék szavá a silány növényzetű és kimerült rétek feljavítását igényelő eljárásokat s ajánlják a fehér mézkerep, fehér kerep, baltacim és komocsin magvakkal való behintését és fogsolását. Ilyen eljárással nemcsak dusan mézélő flórához juthatunk, de a rétek is termés mennyiség és minőségben gazdagon hálálják meg a ráfordított kevés költséget és fáradságot. Mennyiben a gazdaköröknek vagy egyes gazdáknak nagyobb mennyiségben lesz szükségük ilyen fűmagfélékre — készséggel járunk közre, hogy azokat kedvezményesen árban megkaphassák és szivesen összeállítjuk a talajnak megfelelő fűmagkeverék tervezetét is, ha ez iránt az egyesület elnökségét megkeresik és a talaj leírását pár sorban beküldik.

A kopár hegyvidalok egyetlen fűféle növényének — a vadcsombornak védelmére kérjük az egyesület tagjait. Kékes virágzatát tömegesen

lepjen a méhek. Pár évig szabadon hagyandó, hogy széthullott magvából gyarapodhasson

Kertjeinkben adjunk helyet a mézelő virágoknak. Abban a helyzetben vagyunk, hogy a jövő év tavaszán nagyobb mennyiségbe oszthatunk ki phacelia, kerti borágoó zsálya, izzóp stb. virágmagvakat és hársfát. Ez irányu jelentkezéseket kérünk folyó évi november hó 25-ig, hogy a beszerzés iránt idejében intézkedhesünk.

A múlt évi kiosztás a tagok késedelmes jelentkezése miatt maradt el.

A méhészaladok szaporítása egyoldalú törekvés a méhlegelő javítását célzó intézkedések végrehajtása nélkül épen azért ismetellen kerjük az egyesület tagjait: kövessenek el minden lehető, a méhtenyésztés alapozó munkájának megvalósítása érdekében.

Székelyudvarhely, 1910. nov. 2.

Lányi Imre, elnök. Gál Imre, titkár.

„Hogyan fokozhatjuk átlagterméseinket.”

E cím alatt a „Székely-Udvarhely” 86. számában egy cikk jelent meg, amely egy indítványnak kritizálójá.

Az indítvány — amint jelzi is — az lehetett, hogy az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület tegye lehetővé és hasson oda, miszerint a vármegye területéről egy pár arra alkalmas székely gazdát csekély állami segéllyel küldjön ki Németországba, hogy szerezzenek ismeret: miképpen és mily gazdasági módokkal képesek az ottani német gazdák a magyarországinál silányabb talaju földjükből holdanként 22 mm. buzát termelni akkor, midőn Magyarország gazdái a már hivatalos adatok szerint is csak 7—8 mm-át produkálhatnak egy katasztrális hold földjükről.

Az indítvány a cikkirő ellenmondásával találk zott és nem lett tárgyalva dacára annak, hogy gróf Serényi földmívelésügyi miniszter kijelentette: „Szívesen támogatom minden olyan törekvést, a melyet a gazdaságközönség saját érdekeire hasznosnak lát és az egyesülettel szemben a legmesszebb menő támogatását helyezi kilátásba.”

A cikkirő bizonygatásokkal: teljesen fölöslegesnek tartja bármely székely gazdának külföldre cocókáztatását s az utazásra pár ezer korona elpocsékolását s nagyon helytelenül feltételezi, hogy az indítványtevő óhajtana utazni; állítja, hogy a barcasági szász gazdaság megtekintése megfelel az indítványozásnak. A barcasági szászok gazdálkodását nem láthattam. Azonban, a kik látták, elbeszéltek s meg vagyok győződve, hogy sokkal jobb és több eredményt érnek el, mint a mi vármegyénk gazdái. Ennek pedig az a magyarázata, hogy rendezett tagosított birtokban, sokkal gazdagabb talaju földök birtokosai, ordeikből megtakarított jövedelmező tőkepenzesek, mely minden állami adót és teljes közterheket hordozza. Vasuti hálózatuk helyben, kereskedelmi város mellett mindenképpen bőven pénzkelhetnek és egész termésüket nem emésztí fel a különfefe rovatál, hanem tökébe gyűjthetik, míg ellenben az udvar-

helymegyei gazdák ezekből semmit sem produkálhatnak, hogy pedig a legutolsó barcasági gazdának is megadja a 22 mm-za buzáját egy hold földje, mint Németországnak, azt csak cikkirő állítja, de hivatalosan bebizonyítva nincs.

Cikkirő szegénytelennek és szakértelem hiányosnak tartja a mi gazdálkodásunkat és azt állítja, hogy fából összetakolt ekékkel szántunk; nem trágyázunk jó, csak szalmás, rossz trágyával, ezt is csak 5—6 évenként és csak tenyérnyi mélységre szántunk stb. Ezekből pedig egy sem felel meg a valóságnak. Semmi sem könnyebb, mint hibát keresni. De cikkirő is csak leírni tudja a szép hozamot hozó gazdálkodást, de természetben előállítani nem, mert: ha mélyen szántja, a mi földünkön eléri a palárszt, a terméketlen földet és nem fizet; ha túl trágyázza: megdül a buzája, még szemzés előtt s ekkor sem szem, sem szalma nem terem.

Utasít cikkirő acél ekével való szántásra, bőven trágyázásra, hogy akkor elérjük azon kívánt termés eredményt, melyet a művelt államok gazdái.

Cikkirő ur elképzelheti-e azt, hogy bármely gazda ha kevés földjén magas átlagtermés eredményt ér el, akkor miért mivel nyakaszakadtáig fáradtságos munkájával drága állat- és időcsaló napszámossal több földet.

En cikkirő urnak összes birtokomból atengedek, amelyek tetszik. Adok hozzá ökröt, jól érett trágyát. Szántsa azt nem acél, hanem gyémánt ekével s ha az én jó egy hold földemről leveszen 22 mm-za buzát, cikkirő urnak adom a földet termésével együtt!

Etéd, 1910. november 3.

Gagyí Lajos.

Méhészet.

169—1910. szám.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei méhészegyesület választmányi tagjait, folyó évi és **hó 8-án** (kedden) délután 3 óráig kezdődőleg Székelyudvarhelyen a vármegyei ház kistermében tartandó rendes vál. ülésre tisztelettel meghívja az

Elnökség.

TÁRGYSOROZAT:

1. Jegyzőkönyv olvasás és hitelesítés.
2. Jelentés a nemzetközi kongresszusról és kiállításról.
3. „A gyenge mézhozam okai” címmel értekezést tart Kozma Miklós tanító
4. Egyesületi évkönyv kiadása felőli határozat
5. A méhlegelő javítását célzó intézkedések tárgyalása és végrehajtása.
6. Egyesületi ügyekről előterjesztések.
7. Indítványok.

Székelyudvarhely, 1910. nov. 1.

Tisztelettel kérjük a tagdíjak befizetését, valamint a mézelőfák-, cserjék- és virágmagvaknak 1911. tavaszi kiosztására az előjegyzések sürgős megtételét s a kitöltés végett megküldött statisztikai űrlapok mielőbbi beküldését.

Lányi Imre, elnök.

HIREK.

A SZIV UTJA.

Fölfelé soká tart az út,
Lefelé rövid pillanat;
A csillag is hamar lefut,
Mely ezer évig fönmaradt.

A küzdésünk hosszú, nehéz.
Szeretünk. Az ember remél.
Bukásunk egy szivrepedés
S aki csalódott, — már: nem él.
Péterfy Tamás.

— **Esküvő.** Péterfy Áron homoródi magyar államvasuti pénztáros vasárnap esküdtött örök hűséget Jakab Margitnak, Jakab Antal székelyudvarhelyi magyar államvasuti főaktárnok kedves leányának városunkban.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyi miniszter Szabó János hosszúasszói járásbírói irnokot a székelyudvarhelyi járásbíróshoz hasonló minőségben áthelyezte

— **Uj postaügynökség.** Udvarhelyvármegyében, Kénos községben az újonnan berendezett postaügynökség működését 1910 évi november hó 16-án megkezdte. A postaügynökség bárhová szóló levélpósta küldemények, továbbá csak a belföldre, Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába, vagy Németországba szóló, 1000 korona értékűt meg nem haladó pénz- és csomagküldemények felvételével, továbbításával, leadásával és utalvány, nemkülönben postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van megbízva. A postaügynökségnél postautalvány és postatakarékpénztári és csekk be- és kifizetés csak 1000 K erejéig eszközölhető. A postaügynökség leszámolás és ellenőrzés tekintetében a székelyudvarhelyi posta- és táviradhatározatokhoz tartozik és összeköttetést a nevezett postahivatallal a Székelyudvarhely és Okland között naponként közlekedő egyfogatu kocsi-küldőnc postajarat utján nyeri.

A nőegylet vá asztmányi ülése.

A helybeli jótékony nőegylet ma (vasárnap) délután fél három órakor a vármegyei ház kistermében választmányi ülést tart. Az ülés tárgyait folyó ügyek elintézése, a szegények segélyezése, a szegény gyermekek karácsoni felruházása, valamint a teaestély rendezéséről való intézkedés képezik.

Halotti imák, emlékezés és temetési beszédek.

Közreadta Bod Károly ref. lelkész és nyug. tanár édes atya emlékére. A 172 oldalas kötetben: Halotti imák, Emlék-beszédek és Temetési beszédek vannak külön-külön csoportokban. A lélekemelő imák, magvas emlékbeszédek és megható temetési beszédek általános elismerésben részesültek. Míg a csekély készlet tart — kapható Betegh Pál könyvkereskedésben Székelyudvarhelyt.

— **Öreg székelypár aranylakodalmá.** Nagypajtán, Háromszék megyében, öreg ezüsthaju székelypár tartotta aranylakodalmát vasárnap. Péterfy Dávidot és nejét, mint szüleit, a templomba vezette Péterfy Tamás író. Ferencz József unitárius püspök táviratban küldte főpásztori áldását, melyet Kiss Sándor lelkész olvasott az öreg székelypár előtt és házaságuk 50-ik évfordulója alkalmából szép beszédben üdvözölte őket.

— **Tanítók arcképes vasuti jegye.** Elérkezett ideje annak, hogy a fel-

áru vasuti jegyek váltására jogosító arcképes igazolványokkal rendelkező állami, községi és hitfelekezeti elemi iskolai tanítók, tanítónők és óvónők arcképes igazolványaiknak 1911. évre szóló érvényesítésére gondoljanak. Ezen oknál fogva a tankerületem területén működő igényjogosultaknak tájékoztatás céljából szives tudomásukra juttatom, hogy: 1. Uj arcképes igazolványok, vagy a ki ilyenl már bir 1911. évi érvényesítése iránti, a m. kir. államvasutak igazgatóságához intézet kérvények hozam legkésőbb *f. évi december hó 25-éig betérjesztendők*. 2. A kérvényre 2 koronás értékű *levélbélyeg* ragasztandó. 3. A kérvényhez csatolni kell, ha az illetőnek arcképes igazolványa még nem volt, fényképét; ha igazolványa van ezt. 4. A fénykép első oldalán a jobb kéz felüli alsó részén a tulajdonos neve és állása olvashatóan felirandó. 5. A mely iskolánál több tanító, tanítónő, óvónő szolgál, kérvények helyett hiteles kimutatás szerkesztendő az igényjogosultakról a név, az állás, a lakóhely és utolsó posta megnevezésével. *A bélyegek a kimutatásra ragasztandók.* A kimutatás — ha csak érvényesítésről van szó — a gondnokság vagy iskolaszéki elnök által hitelesítendő és az *igazgatóság*hoz *közvetlenül is beküldhető*. 6. Ha valaki addig, míg igazolványa van, utazni óhajt, igazolványa számának megemlítése mellett, egyszeri utazásra jogosító, 3 igazolványt kérhet. P. o: Székelyudvarhely—Segesvár és vissza, Székelykeresztur—Budapest és vissza, Segesvár—Brassó és vissza. Az *ez iránti kérvény bélyegmentes*. Ezen kérvény nemcsak az igazgatósághoz, de bármely üzletvezetőséghez is intézhető. Ezen kérvényeket több tanító állami iskolánál az igazgató vagy gondnoksági elnök is igazolhatja. Más kérvények igazolás végett hozam küldendők. 7. A f. évi december hó 25-én tul érkező kérvényt el nem fogadhatom. Székelyudvarhely, 1910. évi november hó 1-én. Kir. tanf. helyett: Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelő.

* Budapesti Utmutató.

Szerkeszti: Vigand Rezső. Társzerkesztő: Kerekes Andor. Ára diszkótesben 4 K. Nem létezik Budapest fővárosunknak olyan figyelemre érdemes része; az utazó közönségnek nem fordulhat elő olyan szükséges tudnivalója, melyben ez a kiváló könyv utmutatással, kellő felvilágosítással ne szolgálja. Kapható: Betegh Pál könyv-, papir- és írószerkereskedésben Székelyudvarhelyt.

— **A csendőrség párbérmentes.** A püspöki kar tagjai pásztorlevelekben most teszik közzé a f. évi április 5-én megtartott püspöki konferencia egyik határozatát, amelynek értelmében a m. kir. csendőrség tagjai, miként a tényleges szolgálat alatt levő katonák is, mentesek a párbérmentes alól.

SZERKESZTOI ÜZENET.

Dr. N. Gy. Hódmezővásárhely. Abbeli nagybecsű ígérétedet, hogy a „Székely-Udvarhely” számára cikkeket küldesz, szívesen vettük tudomásul. Szükség van bátorításaidra; önzetlen hazafiságod tiszta csengésű hangjai: a székely bérceken és az alföldi rónán is — bizonyára helyet, megszívlelést találnak. Székely testvéri üdvözlét!

Hirdetmény.

A „Szentegyházassalva és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet felszámolásban cég“ felszámoló bizottsága közzé teszi, hogy a szövetkezet az 1910. évi augusztus hó 28. napján tartott rendkívüli közgyűlésen a felszámolást elhatározta. Az 1875. évi 37. t.-c. 249. §. második bekezdése értelmében a szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja a szövetkezet hitelezőit, hogy ezen hirdetmény harmadszori közzétételétől számítandó hat (6) hó alatt követeléseiket szövetkezettel szemben érvényesítsék.

Szentegyházassalva, 1910. okt. 30.
Felszámoló bizottság.

Finom hegedű-hurok,

hegedűk, hegedűvonók és felszerelések éppen most érkeztek Betegh Pál papír-, írószer- és zenei ükereskedésébe.

10593—1910. tlkv. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, miszerint Reiner Ferencnek Stendar budapesti cég végrehajthatónak íj. Keudoff Istvánné Tökés Julianna parajdi lakos végrehajtást szenvedő elleni 165 K 3 f tőkekötvetelés iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a parajdi 1895. sz. tlkvben A + 3995 hr.-z. ingatlan 1116 K 50 f kikiáltási árban, Fábán Ilvés 100 K s jár., ugyanannak 900 K s jár., továbbá Dr V. ró Géza 136 K 12 f s járulékaiból áll követelés kiegyenlítése végett ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és a fentebb megjelölt ingatlanok az 1910. évi december 1. napjának d. e. 10 órájkor Parajd községhezánál megtartandó nyilvános árverésen el fognak adani.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1910. október 29.
Gyarmathy Ferenc s. k. kir. tvszki egyesbíró. A kiadmány hitelül: Gyertyánossy, kir. tvszki telekkönyvvezető.

ÓRIÁSI szövet- és selyemvásár!

Weiner Mátyás női divatházában

Budapest, VI., Andrassy-ut 3. sz. Őszi és elli divatujdonságok.

Legjobb minőség! Legolcsóbb árak! Kérje minden hölgy saját érdekében nagy mintagyűjteményemet, mely a legszebb szövetek, mosóárak, bársonyok és selymek óriási választékát mutatja be. Mintagyűjteményemet ingyen és bérmentve küldöm, ha kéri tőlem és megírja, hogy olcsó vagy finomabb szövetből óhajt-e mintákat? A nagy raktár közül a következő reklámclikkeket említem fel, amelyek eladásra kerülnek; u. m.

- Legjobb minőségű Tennis-flanell méterje — — 17¹/₂—19¹/₂ kr. és feljebb
 - Velour-flanell, vastag minőség, méterje — — 25—35 kr. és feljebb
 - Angol flanell, remek minták, méterje 29—35 kr. és feljebb
 - 120 cm. széles dvatszövésű kangarn, méterje — — 49—58 kr. és feljebb
 - 120 cm. széles jó minőségű női posztó minden színben méterje 55 kr. és feljebb
 - 120 cm. széles angol divatklime minden színben 65, 75, 98 kr. és feljebb
 - Jó minőségű ruhabársony minden színben, méterje 65 és 85 kr. és feljebb
 - Pongis-selyem minden színben, méterje — — — 68 kr. és feljebb
 - Taffota-selyem minden színben, méterje — — — 85 kr. és feljebb
 - Csikos blouse-selyem minden színben, méterje — — — 8 kr. és feljebb
 - Motree mosó-selyem alszoknyának és finom ruhabelésnek minden színben 75 kr.
- Nagy választék francia és angol kosztíme kemémben, csipke, ruhadisz, fűvel és mindennemű női pipere-cikkeben.
- Siessen tehát, hogy mintakérését idejékorán meg-20 koronát felüli megrendeléseket bérmentve szállítok.

Amortizációs tisztviselői kölesön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége“.

KOLOZSVÁR
Ferenc József-ut 7. a szám.
Válaszbélyeg csatolandó.

Eladó ház Kossuth-u. 25. Értelkezni lehet Löblnél.

KÖHÖGÉS

rekedség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hőkhurut ellen ne vegyenek semmi egye-::: bet, mint csakis a ::: KAISER-féle

mell-karamellákat a „három fenyővel“

5900

közjegyzőleg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánzókól a biztos eredményt igazolják. Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 6 f-ért. Kapható gyógyszerárak és orogueriákban, valamint szeresznél Homoródszt.-márton községben

Zsettey János gyógyszerész

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

REFORMÁTUS IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTÉK-BA N K A P H A T Ó K

BETEGH PÁL KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN SZÉKELY-UDVARHELYT

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióának bizonyult háziszere, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult küszvényél, csúznál és meghűléseknel, bedörzsöléskeppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter orogyszertárral ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerár az „Arany orozslánhoz“.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Legszebben ír a STAR-írógép

Ára legolcsóbb, mert csak 450 K-ba kerül.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is Kérjen prospektust.

HAT ÉS FÉL MILLIÓ vagyon és százhuszezer fizeselő tagja, négy százat meghaladó fiók-pénztára és közel 200 tagesoportja van a Magyarországi Munkások Rókkant és Nyugdíj-Egy letének (Budapest, VIII. József-u. 23.) A magyar állam évi 5000 K-ával segít. — Mindenki tagja lehet 20, 24 vagy 30 filléres heti tagsági illeték mellett, a melylyel szemben tíz év mulva, rokkantság esetén, évi 424 K 50 f, 509 K 60 f vagy 618 K 80 f állandó segélyt, 40 év mulva pedig évi 624 K. 728 K vagy 884 K nyugdíjat biztosít. Ezekon kívül számos előnyel vannak. Bővebb tájékoztatás Székelyudvarhelyt az állami elemi iskola helyiségében havonként kétszer, az ELSŐ és HARMADIK vasárnap d. u. 2—3 óra között szereshető. BEIRATKOZÁS ugyanakkor van.

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappant valódi csakis a Schicht névvel és a „szarvas“ védjeggyel!

Betegh Pál villam-moteros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyász-jelent sek ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál villamos üzembe berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidék megrendeléseket azonnal elintézt.

HÁROM VILÁGNYELVET

ANGOL MEGTANULHAT TANULHAT NEKED

NYELVTAN AMERIKAI ANGOL KIELTÉS FIGYELMEBE VETELÉVEL ÁTDOLGOZTÁK DR GERMANUS 66b OPATZKO H. KELETI AKAD. TUD. EGYET. LECTOR.

FRANCIA NYELVTAN MAGYAR NYELVRE ÁTDOLGOZVA DR HONTI REZSŐ KERESK ISH TÁJÁR

NÉMET NYELVTAN LATIN (MAGYARI) BETŰKKEL SZEDVE (MAGYAROK RÉSZÉRE) ÁTDOLGOZTA ÁNTAI REZSŐ TANÁR

SCHIDLOP... 1000 SZÓ MÓDSZERÉVEL EGY-EGY NYELV MEGTANULÁSÁRA SZOLGÁLÓ NYELVTAN TELJES 10 FÜZETBEN 60 fillér. DISZES VÁZSONMAPPÁBAN KORONA 7.

KÜLD RÉSZELETES ISMERTETŐ PROSPECTUST

Betegh Pál könyvkereskedése Székelyudvarhelyt.